

Борис Гулько

Голова Касаційного цивільного суду
у складі Верховного Суду,
заслужений юрист України
(м. Київ, Україна)
gulko@supreme.court.gov.ua

УДК 347.9

ПРО ПРАКТИКУ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕРХОВНИМ СУДОМ ІНСТИТУТУ МАЛОЗНАЧНИХ СПРАВ НА СТАДІЇ КАСАЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ

Анотація. Серед численних новел нового Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК України), які є доволі складними у правозастосуванні, привертає увагу так званий інститут “малозначних справ”, який ніколи не був характерний для судової практики. Проте важливість його правильного розуміння пов’язана передусім із тим, що він підлягає застосуванню судами всіх інстанцій і на всіх стадіях цивільного процесу (причому незалежно один від одного), зокрема й судом касаційної інстанції, яким є Верховний Суд.

Як відомо, одним із пріоритетних напрямів реформування процесуального законодавства було розумне спрощення, ефективність і диференціація процесу, зокрема й касаційного провадження.

Не секрет, що проблемою касаційного перегляду, а саме надзвичайної переваженості раніше Верховного Суду України, а потім і судів касаційної інстанції була так звана всеосяжність касаційного оскарження, поза межами виваженої необхідності для виконання судом касаційної інстанції завдання щодо забезпечення правильного й однакового застосування судами норм матеріального і процесуального права, відсутність будь-яких фільтрів касаційного перегляду.

При цьому попередній порядок (процедура) касаційного провадження не відповідав призначенню вищого судового органу держави як органу, який мав забезпечити правильне й однакове застосування судами норм матеріального та процесуального права, оскільки його фактично урівняно у повноваженнях із місцевим та апеляційним судами, тому що касація вимушена була вирішувати не лише будь-яку справу по суті, а й процесуальні питання, безпосередньо не пов’язані із суттю спору.

Саме через це процедури касаційного оскарження судових рішень, що набрали законної сили, потребували оптимізації через введення системи “фільтрів” та процедури допуску касаційної скарги до розгляду судом касаційної інстанції, а також приведення до розумних обсягів повноважень суду касаційної інстанції.

Метою статті є аналіз дієвості застосування на стадії касаційного перегляду такої новели цивільного процесуального права, як відмова у відкритті касаційного про-

вадження у зв'язку з поданням касаційної скарги на судові рішення у малозначних справах, виявлення проблемних питань правозастосування та шляхів їх вирішення.

Ключові слова: суд; цивільне судочинство; касаційне провадження; спрощене позовне провадження; малозначні справи; справи незначної складності.

Цивільний процесуальний кодекс України (далі – ЦПК України) у новій редакції (від 15 грудня 2017 р.)¹ є втіленням концептуальних новацій, які підказала судова практика і процесуальні інституції, які вже давно і доволі успішно застосовуються в інших країнах, результатом тривалої і кропіткої колективної роботи спеціалістів-практиків, які знають реальний судовий процес – суддів, адвокатів, а також науковців.

Метою дослідження є аналіз дієвості застосування на стадії касаційного перегляду такої новели цивільного процесуального права, як відмова у відкритті касаційного провадження у зв'язку з поданням касаційної скарги на судові рішення у малозначних справах, виявлення проблемних питань правозастосування та шляхів їх вирішення.

Доречно звернути увагу на спостереження В. Комарова, який зазначає, що новелізація цивільного процесуального законодавства так чи інакше ставить питання про спадкоємність, традиції і новації в цивілістичній процесуальній сфері, які відображали б певні теоретико-прикладні проблеми науки цивільного процесуального права. У цьому аспекті становить певний науковий інтерес проблематика кодифікації цивільного процесуального законодавства та етапи його еволюції і застосування². Фундаментальною умовою, яка зараз і в найближчій перспективі все більше визначатиме розвиток процесуального права, є зближення структур національного цивільного процесуального права у зв'язку з глобалізацією, оскільки у сучасному світі національні підходи до здійснення правосуддя все частіше вимагають забезпечення загальних стандартів юридичної безпеки і розгляду справ при веденні транснаціонального бізнесу³.

М. Курило з цього приводу слушно зауважує, що сучасні процеси пошуку ефективної моделі реалізації судової влади спонукають нас переглянути надбаня вітчизняної процесуальної думки й законодавства. І не так для аналізу минулого й відтворення суворої послідовності становлення процедур розгляду правових спорів, що мають багатовікову історію, як для розуміння сутності сучасних концептів розвитку системи судочинства як відображення фундаментального значення прав, свобод

¹ Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV (в ред. Закону України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 30.09.2018).

² В. Комаров, *Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України* (Право 2012) 6-7.

³ В. Комаров, 'Цивільний процес у глобальному контексті' (2011) 10 *Право України* 23.

та інтересів особи і переконаності в їх неодмінному захисті через вдосконалення судових процедур⁴.

Комітет міністрів Ради Європи у своїй Рекомендації від 7 лютого 1995 р. № R (95)5⁵ щодо введення в дію та покращення функціонування систем і процедур оскарження у цивільних та торгових справах рекомендував державам-членам вживати заходів щодо визначення кола питань, які виключаються із права на апеляцію та касацію, щодо запобігання будь-яким зловживанням системою оскарження.

Враховуючи позицію Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) про те, що обмеження касаційного перегляду можливі тому, що це право за своєю природою об'єктивно потребує регулювання держави, яка володіє стосовно цього певною мірою розсуду, можна стверджувати, що введення “фільтрів” і процедури допуску до суду касаційної інстанції ніяк не порушуватиме право на доступ до суду, оскільки останнє вже буде реалізовано при зверненні до суду першої та апеляційної інстанцій. Крім того, вжиття вказаних заходів забезпечить справедливий баланс між приватними та публічними інтересами, гарантуватиме своєчасність усунення судових помилок.

У зв'язку з викладеним деякі публікації про те, що Верховний Суд відмовляється розглядати малозначні справи чи позови, є безпідставними, оскільки перед тим, як подати касаційну скаргу, справа вже обов'язково була розглянута двома судовими інстанціями, права та обов'язки сторін визначені, рішення суду набрало законної сили і діє принцип правової визначеності як складова верховенства права. А Верховний Суд як виключно суд права переглядає судові рішення лише у визначених Конституцією України і ЦПК України випадках.

Одним із “фільтрів” допуску справ до касаційного перегляду є ч. 3 ст. 389 ЦПК України про те, що не підлягають касаційному оскарженню судові рішення у малозначних справах, крім випадків, якщо: а) касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики; б) особа, яка подала касаційну скаргу, позбавлена можливості спростувати преюдиційні для неї обставини при розгляді іншої справи; в) справа становить суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу; г) суд відніс справу до малозначних помилково.

⁴ М Курило, ‘Наука цивільного процесу на межі століть: нарис розвитку ідеї єдності процесу’ (2011) 10 Судова апеляція 23.

⁵ Рекомендація R (95) 5 Комітету міністрів державам-членам щодо введення в дію та поліпшення функціонування систем і процедур оскарження у цивільних і торговельних справах: Рекомендація Рада Європи від 7 лютого 1995 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_153 (дата звернення: 30.09.2018).

Вважаємо, що зазначена норма ЦПК України є саме фільтром допуску справ до касаційного перегляду, а не формалізованою процесуальною нормою, яка зобов'язує суддю Верховного Суду автоматично відмовити у відкритті касаційного провадження у малозначних справах, як вважають деякі судді-практики, оскільки з урахуванням винятків, які надають право відкрити касаційне провадження у малозначній справі, у будь-якому разі на перше місце "завуальовано" висувається переконання судді у законності, обґрунтованості й справедливості оскаржених судових рішень.

З такою думкою погоджуються й інші науковці та практики, зазначаючи, що відмова у відкритті касаційного провадження у малозначній справі є касаційним фільтром⁶.

Наслідком того, що касаційна скарга подана на судові рішення у малозначній справі, є відмова у відкритті касаційного провадження (п. 1 ч. 2 ст. 394 ЦПК України).

Визначення малозначних справ наведено в ч. 6 ст. 19 ЦПК України, серед яких:

1) справи, у яких ціна позову не перевищує 100 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (на 1 січня 2018 р.: $1\,762 * 100 = 176\,200$ грн), що автоматично є підставою для визнання справи малозначною;

2) справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження (ч. 4 ст. 274 ЦПК України), та справ, ціна позову в яких перевищує 500 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (на 1 січня 2018 р.: $1\,762 * 500 = 881\,000$ грн). З цієї підстави суд може визнати справу малозначною, враховуючи, наприклад, ціну позову, предмет позову, складність справи, а також значення справи для сторін і суспільства.

Норми ЦПК України та його Перехідних положень, що стосуються регламентування процесуальних аспектів, пов'язаних із малозначними справами, в судовій практиці викликають такі запитання:

1. Які справи можуть бути віднесені до категорії малозначних справ?
2. Чи має право суд першої інстанції віднести справу до малозначних, якщо провадження у справі відкрито до 15 грудня 2017 р. (набрання ЦПК України чинності)?

⁶ Н Голубева (ред), *Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник* (2018) 17; Т Дроботова та Л Зуєвич, 'Процесуальні фільтри' (*Закон і бізнес*, 17 серпня 2018) <http://zib.com.ua/ua/print/134066-obmezheniya_prava_na_kasatsiynne_oskarzhennya_u_novomu_gpk.html> дата звернення 30 Вересень 2018; Ф Грушицький, 'Розгляд "по-спрощеному"' (*Закон і бізнес*, 15-21 вересня 2018) <https://zib.com.ua/ua/print/134471-koli_spravi_neznachnoi_skladnoschi_stayut_maloznachnimi_.html> дата звернення 30 Вересень 2018; А Монаєнко, 'Касаційні "фільтри": деякі питання допуску для перегляду судових рішень ВС' (2018) 31 *Юридична газета* 22.

3. Чи має право це зробити суд апеляційної інстанції, якщо малозначною справу не визнав місцевий суд?

4. Чи має право суд касаційної інстанції визнати справу малозначною і за відсутності винятків, передбачених законом, відмовити у відкритті касаційного провадження у справі, якщо малозначною справу не визнав ні суд першої, ні суд апеляційної інстанції?

5. Коли саме суд касаційної інстанції має право відмовити у відкритті касаційного провадження у справі з урахуванням положень п. 11 Перехідних положень ЦПК України, яким заборонено відмовляти у відкритті провадження за правилами, що діють після набрання чинності ЦПК України у цій редакції, якщо касаційні скарги подані до набрання ним чинності і з додержанням вимог процесуального закону, які діяли до набрання чинності цієї редакцією Кодексу?

6. Якщо ні суд першої, ні суд апеляційної інстанції не визнав справу малозначною, а її визнав суд касаційної інстанції, то чи буде зазначене підставою для скасування судового рішення?

Деякі практичні поради суддям щодо цих питань вже наводилися в юридичній літературі⁷.

Перш за все нагадаємо, що визначення категорій малозначних справ наведено у ч. 6 ст. 19 ЦПК України, яка розміщена у розділі “Загальні положення”. Вказане дає обґрунтовані підстави стверджувати, що законодавець мав на увазі певну властивість справи, за якою її відносить до малозначної, незалежно від вказівок, визнав її такою суд першої чи апеляційної інстанції. Особливих зауважень щодо застосування загальних положень ЦПК України при перегляді судових рішень в апеляційному чи касаційному порядку ЦПК України не містить.

З урахуванням змісту частин 4 і 6 ст. 19 ЦПК України доволі дискусійним є віднесення до категорії малозначних справ, які не підлягають касаційному оскарженню, справ, що виникають із трудових відносин, хоча в юридичній літературі не заперечується така можливість⁸. На нашу думку, справи, що виникають із трудових відносин, підлягають розгляду за правилами спрощеного позовного провадження для забезпечення розумних строків їх розгляду і можуть бути справами незначної складності, проте відсутні підстави для віднесення їх до малозначних справ, які давали б суду касаційної інстанції право відмовити з цих підстав у відкритті касаційного провадження.

Крім того, під час вирішення питання про малозначність справи враховується положення ч. 3 ст. 3 ЦПК України, відповідно до якого прова-

⁷ Б Гулько, ‘Малозначні справи у практиці Верховного Суду’ (2018) 12-14 Судебно-юридическая газета; Дроботова та Зуєвич (н 6).

⁸ Грушицький (н 6).

дження в справах здійснюється за законами, чинними на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

Отже, якщо районний суд ухвалив рішення до 15 грудня 2017 р. й апріорі не міг визнати справу малозначною, то такою визнати справу має (п. 1 ч. 6 ст. 19 ЦПК України) або може (п. 2 ч. 6 ст. 19 ЦПК України) суд апеляційної інстанції.

Якщо районний суд ухвалив рішення до, а апеляційний суд – після 15 грудня 2017 р. (і не визнав справу малозначною), то визнати справу малозначною має/може суд касаційної інстанції. У цьому випадку п. 11 Перехідних положень ЦПК України не є перешкодою для відмови у відкритті касаційного провадження.

Щодо права Верховного Суду визнати справу малозначною і відмовити у відкритті касаційного провадження важливими є такі міжнародні джерела права.

Зокрема, Рекомендація № R (95) 5 Комітету Міністрів Ради Європи від 7 лютого 1995 р.⁹ рекомендує державам-членам вживати заходів щодо визначення кола питань, які виключаються з права на апеляцію та касацію, щодо попередження будь-яких зловживань системою оскарження. Відповідно до ч. “с” ст. 7 цієї Рекомендації скарги до суду третьої інстанції мають передусім подаватися стосовно тих справ, які заслуговують на третій судовий розгляд, наприклад справ, які розвиватимуть право або сприятимуть однаковому тлумаченню закону. Вони також можуть бути обмежені скаргами у тих справах, де питання права мають значення для широкого загалу. Від особи, яка подає скаргу, слід вимагати обґрунтування причин, з яких її справа сприятиме досягненню таких цілей.

Відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ, яка є джерелом права (ст. 17 Закону України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини”¹⁰), умови прийнятності касаційної скарги, за нормами законодавства, можуть бути суворішими, ніж для звичайної заяви. Зважаючи на особливий статус суду касаційної інстанції, процесуальні процедури у суді касаційної інстанції можуть бути більш формальними, особливо якщо провадження здійснюється судом після їх розгляду судом першої інстанції, а потім судом апеляційної інстанції (рішення у справах: від 23 жовтня 1996 р. “Леваж Престасьон Сервіс проти Франції” (*Levages Prestations Services v. France*)¹¹; від 19 груд-

⁹ Рекомендація № R (95) 5 (н 5).

¹⁰ Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 30.09.2018).

¹¹ *Levages Prestations Services v. France*: Court Judgment 23.10.1996. App. 21920/93 <<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58065>> accessed 30 September 2018.

ня 1997 р. “Бруалья Гомес де ла Торре проти Іспанії” (*Brualla Gomez de la Torre v. Spain*)¹²).

Отже, на наше переконання, законодавець надав суду касаційної інстанції право використовувати такий фільтр допуску справ до касаційного перегляду цілком свідомо і правильно. Зазначене повністю узгоджується зі ст. 129 Конституції України, яка серед основних засад судочинства визначає забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення (п. 8).

При цьому використання оціночних понять, зокрема й таких, як “суспільний інтерес”, “малозначні справи” тощо, не повинно викликати перестороги щодо наявності певних ризиків, адже, беручи до уваги високий статус Верховного Суду, у деяких випадках вирішення питання про можливість касаційного оскарження має належати до його дискреційних повноважень, враховуючи значущість справи для забезпечення єдності судової практики через призму судової процедури.

Зважаючи на наведене та зміст п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України, не підлягають касаційному оскарженню судові рішення у малозначних справах, крім випадків, зазначених у цій же нормі.

Відповідно до вимог п. 1 ч. 2 ст. 394 ЦПК України суддя-доповідач відмовляє у відкритті касаційного провадження у справі, якщо касаційну скаргу подано на судові рішення, що не підлягає касаційному оскарженню.

При цьому, як з урахуванням доводів особи, яка подала касаційну скаргу, так і з власної ініціативи, суд касаційної інстанції при віднесенні справи до малозначних, наслідком чого стане відмова у відкритті касаційного провадження, буде перевіряти, чи: а) стосується касаційна скарга питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики; б) особа, яка подає касаційну скаргу, відповідно до цього Кодексу позбавлена можливості спростувати обставини, встановлені оскарженим судовим рішенням, при розгляді іншої справи; в) справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу; г) помилково (п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України) суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних.

Використання наведених оціночних характеристик у частині підстави для допуску до касаційного оскарження обумовлено тим, що розмаїтість обставин, які підтверджують наявність відповідної підстави

¹² Brualla Gomez de la Torre v. Spain: Court Judgment 19.12.1997. App. 26737/95 <<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58127>> accessed 30 September 2018.

для перегляду судових рішень, робить неможливим встановлення їх чітко випсаного переліку в законі і саме по собі не може розцінюватися як недопустиме. Надання найвищому суду в державній системі судустрою певної свободи розсуду при вирішенні питання про наявність чи відсутність підстав для скасування чи зміни судових рішень у касаційному порядку – при умові однакового тлумачення цього поняття в процесі правозастосування – не суперечить засадам доступності правосуддя і відповідає ролі, місцю і повноваженням суду як незалежного органу правосуддя.

В юридичній літературі тривають дискусії щодо того, чи повинен суддя Верховного Суду відкривати касаційне провадження у малозначній справі відповідно до п. 1 ч. 6 ст. 19 ЦПК України, якщо в касаційні скарзі не наводяться належні доводи¹³, оскільки серед практиків, на жаль, немає єдності. Деякі вважають, що зазначена норма процесуального права імперативно приписує судді відмовити у відкритті касаційного провадження у разі відсутності відповідних доводів і прохання заявника касаційної скарги.

Наприклад, в ухвалі від 5 липня 2018 р. у справі № 461/12597/15-ц, провадження № 61-37948ск18¹⁴, Верховний Суд у складі судді Касаційного цивільного суду зазначив, що касаційна скарга подана на судові рішення, яке відповідно до п. 1 ч. 6 ст. 19 ЦПК України є малозначним, проте Верховний Суд погоджується з доводами заявника та наданими судовими рішеннями про неоднозначність судової практики, оскільки у скарзі порушено питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики (пп. а п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України), тому є підстави для відкриття касаційного провадження.

В іншій ухвалі від 13 квітня 2018 р. у справі № 750/5164/17, провадження № 61-16526ск18¹⁵, Верховний Суд у складі судді Касаційного цивільного суду зазначив, що касаційна скарга не містить посилання на випадки, передбачені п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України, за наявності яких судові рішення у малозначній справі підлягає касаційному оскарженню. Водночас судом касаційної інстанції перевірено, чи мають місце такі обставини, і їх не встановлено. Такий самий висновок наведено в ухвалі Верхов-

¹³ Монаснко (н 6); А Лесько, 'Малозначність справ цивільної юрисдикції як критерій для їх розгляду у спрощеному позовному провадженні та відмови у відкритті касаційного провадження' (*Цензор.НЕТ*, 29 листопада 2017) <https://censor.net.ua/blogs/1106926/maloznachnst_sprav_tsivlno_yurisdikts_yak_kriteriyi_dlya_h_rozglyadu_u_sproshenomomu_pozovnomu_provadjenn> дата звернення 30 Вересень 2018.

¹⁴ Ухвала Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 5 липня 2018 р. № 461/12597/15-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75186430> (дата звернення: 30.09.2018).

¹⁵ Ухвала Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 13 квітня 2018 р. № 750/5164/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73500475> (дата звернення: 30.09.2018).

Борис Гулько

ного Суду від 19 березня 2018 р. у справі № 475/459/17, провадження № 61-10862ск18¹⁶.

Водночас є й висновки Верховного Суду, в яких зазначається лише про те, що касаційна скарга подана на судове рішення у справі, яка відповідно до закону є малозначною, і заявником не наведено й не обгрунтовано наявність винятків, передбачених у п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України (провадження № 61-5374ск18¹⁷).

Незважаючи на те, що зазначені норми ЦПК України є новими для правозастосування, і серед суддів та науковців не існує єдності думок щодо розглядуваних питань, у судовій практиці слід узгодити правові позиції й виходити з наявності дискреції Верховного Суду (інакше він не зможе виконати свою важливу функцію, місію забезпечення єдності судової практики) щодо визначення допуску малозначної справи до перегляду в суді касаційної інстанції. При цьому, на нашу думку, Верховний Суд має виходити із засадничих принципів цивільного судочинства, таких як: верховенство права, змагальність, диспозитивність, пропорційність, забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, встановлених законом (ст. 2 ЦПК України), і враховувати, що саме особа, яка подає касаційну скаргу, має довести, що відповідно до норм ЦПК України вона позбавлена можливості спростувати обставини, встановлені оскарженим судовим рішенням, при розгляді іншої справи, або справа має для цієї особи виняткове значення.

Натомість, що стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики, або те, що справа становить значний суспільний інтерес, як і те, що суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних помилково, то суд касаційної інстанції, виходячи з високого статусу Верховного Суду, враховуючи значущість справи та для забезпечення єдності судової практики через призму судової процедури, має мати право на відкриття касаційного провадження у малозначній справі і без відповідного клопотання та мотивування касаційної скарги.

Слід також зазначити, якщо суд першої чи апеляційної інстанції помилково відніс чи не відніс справу до малозначних, то суд касаційної інстанції з цих підстав скасувати судові рішення не може, крім випадку, передбаченого п. 7 ч. 1 ст. 411 ЦПК України, коли суд у порушення вимог п. 2 ч. 6 ст. 19 ЦПК України визнав малозначною справу, зазначену в ч. 4

www.pravoua.com.ua

¹⁶ Ухвала Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 19 березня 2018 р. № 475/459/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72850603> (дата звернення: 30.09.2018).

¹⁷ Ухвала Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 26 березня 2018 р. № 331/1664/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73001076> (дата звернення: 30.09.2018).

ст. 274 ЦПК України, та розглянув її в порядку спрощеного позовного провадження.

При цьому відповідно до частин 1 і 3 ст. 400 ЦПК України Верховний Суд не може виходити за межі доводів касаційної скарги при порушенні норм процесуального права, крім випадків, якщо таке порушення є обов'язковою підставою для скасування судового рішення. А згідно з ч. 1 ст. 411 ЦПК України неправильне віднесення справи до категорії малозначних не є обов'язковою підставою для скасування судового рішення.

Висновки. Напрацювання критеріїв віднесення справ до малозначних має здійснити судова практика при застосуванні нового ЦПК України, після чого можна буде стверджувати про ефективність цього інституту процесуального права, забезпечення єдності судової практики з одночасним забезпеченням права на судовий захист.

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Pro vykonannya rishen ta zastosuvannya praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny [On Implementation of Judgments and Application of Case Law of the European Court of Human Rights]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 23 liutoho 2006 r. № 3477-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (accessed: 30.09.2018) (in Ukrainian).
2. Rekomendatsiia R (95) 5 Komitetu ministriv derzhavam-chlenam shchodo vvedennia v diiu ta polipshennia funktsionuvannia system i protsedur oskarzhennia u tsyvilnykh i torhovelnykh spravakh [Recommendation R (95) 5 of the Committee of Ministers to Member States Concerning the Introduction and Improvement of the Functioning of Appeal Systems and Procedures in Civil and Commercial Cases]: Rekomendatsiia Rady Yevropy [Recommendation of the Council of Europe] vid 7 liutogo 1995 r. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_153 (accessed: 30.09.2018) (in Ukrainian).
3. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [The Code of Civil Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 18 bereznia 2004 r. № 1618-IV (v red. Zakonu Ukrainy vid 3 zhovtnia 2017 r. № 2147-VIII). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (accessed: 30.09.2018) (in Ukrainian).

Cases

4. Brualla Gomez de la Torre v. Spain: Court Judgment 19.12.1997. App. 26737/95 <<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58127>> accessed 30 September 2018 (in English).
5. Levages Prestations Services v. France: Court Judgment 23.10.1996. App. 21920/93 <<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58065>> accessed 30 September 2018 (in English).
6. Ukhvala Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu [Ruling of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court] vid 13 kvitnia 2018 r. № 750/5164/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73500475> (accessed: 30.09.2018) (in Ukrainian).

7. Ukhvala Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu [Ruling of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court] vid 19 bereznia 2018 r. № 475/459/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72850603> (accessed: 30.09.2018) (in Ukrainian).
8. Ukhvala Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu [Ruling of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court] vid 26 bereznia 2018 r. № 331/1664/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73001076> (accessed: 30.09.2018) (in Ukrainian).
9. Ukhvala Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu [Ruling of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court] vid 5 lypnia 2018 r. № 461/12597/15-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75186430> (accessed: 30.09.2018) (in Ukrainian).

Bibliography

Authored books

10. Komarov V, *Tsyvilne protsesualne zakonodavstvo u dynamitsi rozvytku ta praktytsi Verkhovnoho Sudu Ukrainy [Civil Procedural Legislation in the Development Dynamics and in the Practice of the Supreme Court of Ukraine]* (Pravo 2012) (in Ukrainian).

Edited books

11. Holubieva N (red), *Tsyvilne protsesualne pravo Ukrainy: navchalnyi posibnyk [Law of Civil Procedure of Ukraine: Teaching Manual]* (2018) (in Ukrainian).

Journal articles

12. Monaienko A, 'Kasatsiini "filtry": deiaki pytannia dopusku dlia perehliadu sudovykh rishen VS' ['Cassation "Filters": Some Issues of Admission for Court Decision Review by the Supreme Court'] (2018) 31 Yurydychna hazeta 22-24 (in Ukrainian).
13. Komarov V, 'Tsyvilnyi protses u hlobalnomu konteksti' ['Civil Process in the Global Context'] (2011) 10 Pravo Ukrainy 23 (in Ukrainian).
14. Kurylo M, 'Nauka tsyvilnoho protsesu na mezhi stolit: narys rozvytku idei yednosti protsesu' ['The Science of Civil Process at the Turn of Centuries: an Essay on the Development of the Process Unity Idea'] (2011) 10 Sudova apeliatsiia 23 (in Ukrainian).

Newspapers

15. Hulko B, 'Maloznachni spravy u praktytsi Verkhovnoho Sudu' ['Minor Cases in the Supreme Court Practice'] (2018) 12-14 Sudebno-iurydycheskaia hazeta 11-12 (in Ukrainian).

Websites

16. Drobotova T ta Zuievych L, 'Protsesualni filtry' ['Procedural Filters'] (*Zakon i Biznes*, 17 Serpen 2018) <http://zib.com.ua/ua/print/134066-obmezheniya_prava_na_kasaciyne_oskarzhennya_u_novomu_gpk.html> accessed 30 September 2018 (in Ukrainian).
17. Hrushytskyi A, 'Rozghliad "po-sproshchenomu"' ['Proceedings in a "Simplified Manner"] (*Zakon i biznes*, 15-21 Veresen 2018) <https://zib.com.ua/ua/print/134471-koli_spravi_neznachnoi_skladnoschi_stayut_maloznachnimi_.html> accessed 30 September 2018 (in Ukrainian).
18. Lesko A, 'Maloznachnist sprav tsyvilnoi yurysdyksii yak kryterii dlia yikh rozghliadu u sproshchenomu pozovnomu provadzhenni ta vidmovy u vidkrytti kasatsiinoho provadzhennia' ['Minor Nature of Civil Jurisdiction Cases as a Criterion for

Adjudication Thereof by the Simplified Proceedings and for a Refusal to Open the Cassation Proceedings’] (*Tsenzor.NET*, 29 lystopada 2017) <https://censor.net.ua/blogs/1106926/maloznachnst_sprav_tsivlno_yurisdikts_yak_kriteryi_dlya_h_rozglyadu_u_sproshenom_u_pozovnomu_provadjenn> accessed 30 September 2018 (in Ukrainian).

Borys Hulko

ON THE SUPREME COURT’S PRACTICE OF APPLICATION OF THE MINOR CASE INSTITUTE AT THE CASSATION REVIEW STAGE

ABSTRACT. Among the numerous novels of the new Code of Civil Procedure of Ukraine (CCP of Ukraine) characterized by certain difficulty of law application, of particular interest is the so-called institute of “minor cases” which has never been typical for the court practice. However, it is crucial to understand it correctly, primarily because courts of all levels should apply it at all stages of the civil process (and independently of each other), including the court of cassation, which is the Supreme Court.

As it is known, one of the priorities during the reform of procedural legislation was reasonable simplification, efficiency and differentiation of the process, including the cassation procedure.

It is no secret that the problem of cassation review, namely an utter overload firstly of the Supreme Court of Ukraine and subsequently of the courts of cassation, stemmed from the so-called universality of cassation appeal exceeding the boundaries of the weighted need for the cassation court to perform the task of ensuring the correct and uniform application by courts of the provisions of substantive and procedural law, and unavailability of any filters of cassation review.

At the same time, the earlier order (procedure) of the cassation proceedings was inconsistent with the mission of the supreme judicial body of the State as the body meant to ensure the correct and uniform application of the provisions of substantive and procedural law by courts, since actually it has been equalized in powers with local and appellate courts, because at the cassation level the court, along with having to adjudicate any case on the merits, also had to decide on the procedural issues not directly relevant to the subject matter of the dispute.

It is for this reason that there was a need for optimization of the procedures of cassation appeal against legally binding court decisions through the introduction of a system of “filters” and the procedure of admission of a cassation appeal to review by a court of cassation, and also for fitting the powers of the cassation court within reasonable limits.

The purpose of the article is to analyze whether it is efficient at the cassation review stage to apply such a novel of civil procedural law as refusal to open cassation proceedings owing to submission of a cassation appeal against court decisions in minor cases, and also to identify the areas of concern in law application and the ways to solve them.

KEYWORDS: court; civil court procedure; cassation proceedings; simplified litigation; minor cases; cases of minor complexity.